

Innst. 202 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:124 S (2015–2016)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Heikki Eidsvoll Holmås og Kirsti Bergstø om krav om elektrifisering av Johan Castberg-feltet, ilandføring til Finnmark og utredning av strømkabel til Svalbard

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

- «1. Stortinget ber regjeringen sørge for at plan for utbygging og drift (PUD) for Johan Castberg-feltet sikrer bruk av kraft fra land-løsning eller annen fornybar energiforsyning for kraft- og varmebehovet til driften av feltet.
2. Stortinget ber regjeringen om å få foretatt en utredning av energiløsning for Svalbard, der en kraftkabel med kraft fra land-løsning for Johan Castberg-feltet inngår som en mulighet.
3. Stortinget ber regjeringen stille krav om ilandføring av olje fra Johan Castberg-feltet til Finnmark for å utløse lokale ringvirkninger.
4. Stortinget ber regjeringen pålegge bruk av Norsk olje og gass og Norsk Industri sine framforhandlede standardkontrakter når Johan Castberg-feltet bygges ut.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Per Rune Henriksen, Anna Ljunggren, Audun

Otterstad og Terje Aasland, fra Høyre, Tina Bru, Odd Henriksen, Eirik Milde og Torhild Aarbergsbotten, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Heikki Eidsvoll Holmås, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til representantforslaget om krav om elektrifisering av Johan Castberg-feltet, ilandføring til Finnmark og utredning av strømkabel til Svalbard, Dokument 8:124 S (2015–2016).

Komiteen viser til svarbrev fra olje- og energiministeren, datert 16. november 2016.

Komiteen viser til at selskapene har valgt et utbyggingskonsept ved et flytende produksjonsskip og at programmet for konsekvensutredningen har vært på offentlig høring. Investeringsbeslutning og påfølgende innsending av plan for utbygging og drift (PUD) skal etter planen skje mot slutten av 2017.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at hovedmålet i petroleumspolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv, jf. Meld. St. 28 (2010–2011) En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten og Prop. 114 S (2014–2015) Norges største industriprosjekt – utbygging og drift av Johan Sverdrup-feltet med status for olje- og gassvirksomheten.

Flertallet viser til at samspillet og rollefordelingen mellom stat, oljeselskap, leverandørindustri og forskningssektoren er en viktig del av norsk petroleumsforsvaltning.

Flertallet viser til at ifølge en ringvirkningsrapport utarbeidet av Agenda Kaupang på vegne av Statoil, vil Johan Castberg-feltet i utbyggingsfasen stå for 23 000 årsverk. Sysselsettingsvirkningene for Nord-Norge under utbyggingen anslås å utgjøre 1 000 årsverk. Investeringsanslaget er på mellom 50–60 mrd. kroner. Over halvparten av totalinvesteringene vil være norske vare- og tjenesteleveranser til feltet. Den nordnorske verdiskapingen i utbyggingen er anslått til å utgjøre 1,7 mrd. kroner. I selve driftsfasen er det anslått at feltet vil gi i snitt 1 200 årsverk, hvorav 300 i Nord-Norge. Feltet er ventet å produsere i over 30 år, og samlet inntekt av produksjonen er beregnet til 290 mrd. kroner i 2015-kroner. Prosjektet er anslått å bidra med 125 mrd. kroner i skatter og avgifter til staten.

Flertallet viser til at det er forventninger i nord om at driftsorganisasjoner for fremtidige olje- og gassprosjekter i Nord-Norge også er lokalisert i regionen de skal operere i.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til at hovedutfordringen for å oppnå målet i petroleumspolitikken er økt utvinning fra felt, utbygging av funn og påvisning av uoppdagede ressurser.

Dette flertallet viser til at utsiktene for både olje- og gassmarkedene i overskuelig framtid legger grunnlag for produksjon av Norges petroleumssressurser, forutsatt at kostnadsutviklingen holdes under kontroll. Dette gjelder også innenfor scenarier som er i tråd med internasjonale klimamålsettinger.

Klimagassutslipp

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til at petroleumssektoren er underlagt sterke virkemidler for å begrense sine utslipp av klimagasser, og at dette har gitt betydelige resultater. Gjennom krav til gassavsetning, begrensninger på brenning av gass i fakkell, regulering av metanutslipp, krav om bruk av best tilgjengelig teknologi ved nye utbygginger, kvoteplikt i EUs kvotesystem og en høy CO₂-avgift, er utslippene i dag mer enn fem millioner tonn lavere enn de ellers ville vært. Flertallet viser også til at næringen har etablert et veikart der de forplikter seg til å gjennomføre betydelige tiltak også framover.

Flertallet mener dette viser at de økonomiske virkemidlene fungerer.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at for kvotepliktig sektor vil utslippsreduksjonene finne sted i sektorer og land hvor kostnadene ved å redusere utslippene er lavest. Utslippseffekten gis av nivået på kvotetaket

på europeisk nivå, uavhengig av hvor utslippene finner sted. Det betyr at reduserte utslipp et sted innenfor systemet motsvares av økte utslipp et annet sted. I et slikt system er derfor den eneste direkte måten å redusere utslippene på å redusere antallet kvoter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at næringens veikart for norsk sokkel bør suppleres med et statlig program for lavutslippsteknologi i samarbeid med olje- og gassnæringen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at Stortinget har sluttet seg til at Norge skal søke å inngå en avtale med EU om felles oppfyllelse av våre utslippsforpliktelser i Paris-avtalen etter 2020. Dette vil innebære at Norge i kvotepliktig sektor vil bidra til gjennomføring av utslippsreduksjoner på 43 pst. sammenliknet med 2005 innenfor EUs kvotesystem. Kvotepliktig sektor i Norge, herunder petroleumssektoren, vil oppfylle forpliktelsen sammen med bedrifter i EU-land.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at Statistisk sentralbyrå i desember 2016 la fram statistikk som viste at petroleumindustrien har økt sine utslipp med 83,3 pst. fra 1990 til 2015. Dette viser at olje- og gassproduksjon har vært drivkraften bak veksten i norske klimagassutslipp de siste 20 årene, og er den største utslippssektoren med om lag 15 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Ved inngangen til 2016 var de totale klimagassutslippene i Norge på nesten 54 millioner tonn CO₂-ekvivalenter.

Disse medlemmer viser videre til at Stortinget gjennom klimaforliket har forpliktet seg til at Norge i 2020 skal ha et utslippsnivå på maksimalt 47 millioner tonn CO₂, og deretter styre mot at Norge skal bli et lavutslippsamfunn. Det er vanskelig å se for seg hvordan Norge skal få til dette uten en skjerpet politikk for å hindre nye utslipp fra petroleumssektoren. Disse medlemmer viser til at det er når en letelisens tildeles og et felt besluttet utbyggt, at man har stor påvirkningskraft for hvor store utslipp Norge skal ha i mange år framover. Velger man utbyggingsløsninger som gir høye utslipp, låser man Norges klimagassutslipp til et høyt nivå for lang tid.

Disse medlemmer viser til Miljødirektoratets rapport «Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling» (2014), som sier at «elektrifisering av eksisterende og planlagte innretninger er viktig dersom man vil sikre betydelige utslippsreduksjoner i sekto-

ren i årene fremover». Norske klimagassutslipp må kuttes i årene som kommer. Disse medlemmer mener at utslippsfri kraftløsning må være regelen og ikke unntaket ved nye petroleumsutbygginger og større ombygginger på eksisterende felt. En utslippsfri kraftløsning kan være elektrifisering med kraft fra land, lokal kraftproduksjon med CO₂-fangst, hydrogen eller kraft fra havvind.

Disse medlemmer viser til at norsk petroleumsvirksomhet bidrar med utslipp både fra produksjon og når oljen forbrennes ved bruk. FNs klimapanel anslår at for å unngå global oppvarming over to grader må man holde verdens samlede karbonutslipp under 750 gigatonn CO₂ fram mot 2020. Disse medlemmer viser til at med dagens tempo vil dette «budsjettet» være brukt opp om 15 år. All den tid den rike delen av verden har bidratt med om lag to tredeler av klimagassene som er sluppet ut i atmosfæren siden den industrielle revolusjonen, mener disse medlemmer at fattige land har større rett til å bruke av verdens gjenværende karbonbudsjett enn det rike land som Norge har. Det betyr at Norge må la petroleumssressurser bli liggende, men det betyr også at vi har et ekstra ansvar for å sørge for at utbyggingene som faktisk blir vedtatt, ikke bidrar til økte utslipp i produksjon.

Kraft-fra-land-løsning

Komiteen viser til forslaget om å sørge for bruk av kraft-fra-land-løsning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til svarbrevet fra olje- og energiministeren, datert 16. november 2016, hvor det bemerkes følgende:

«Energiløsningen til felt på norsk sokkel behandles som del av myndighetenes arbeid med en utbygging, og er et tema myndighetene er opptatt av allerede fra tidlig i planleggingsfasen. Den er et tema i den offentlige konsekvensutredningsprosessen, og inngår i myndighetsbehandlingen av utbyggingsplanen. For alle nye feltutbygginger og ved større ombygginger av eksisterende felt på norsk sokkel skal det legges fram en oversikt over energimengde og kostnader ved å benytte kraft fra land framfor å bruke gassturbiner. Gjennom utbyggingsprosessen følges det opp at kraft fra land blir valgt når det er hensiktsmessig.»

[...]

«Rettingheshaverne planlegger investeringsbeslutning og innlevering av plan for utbygging og drift (PUD) høsten 2017. Planlagt produksjonsstart er i 2022. Funnet planlegges utbygd med et produksjonskip.»

[...]

«Rettingheshaverne i Castberg sendte 13. september 2016 utkast til program for konsekvensutredning på en bred offentlig høring. I forkant av dette har rettingheshaverne, i samarbeid med flere ulike leverandører og konsultentselskaper, gjennomført omfattende analyser av ulike energiløsninger. Det er vurdert både å forsyne hele og deler av energibehovet med kraft fra land. Basert på de gjennomførte studiene og av hensyn til en forsvarlig prosjektgjennomføring framgår det av utkast til program for konsekvensutredningen at rettingheshaverne vurderer kraft fra land som uhensiktsmessig på grunn av svært høye tiltakskostnader, store tekniske utfordringer og risiko for utsettelse av prosjektet. Rettingheshaverne går inn for en løsning der gassturbiner dekker kraftbehovet til elektrisk drevet utstyr og gassinjeksjon, mens behovet for varme til prosessanlegget dekkes ved å gjenvinne varme fra gassturbinekososen. Samlet vil dette gi god energiutnyttelse med en virkningsgrad på 64 pst. Rettingheshavernes løsning innebærer også fysisk å tilrettelegge skipet for eventuell framtidig import av kraft.»

Flertallet er opptatt av forutsigbarhet i petroleumspolitikken, og vil følge opp spørsmålet om kraft fra land til Johan Castberg-feltet i tråd med den etablerte politikken.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at kraft fra land skal vurderes som energikilde ved alle nye utbygginger. Dette gjøres gjennom Plan for utbygging og drift.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det er utfordringer knyttet til forsyningssikkerheten i Nord-Norge og Finnmark spesielt. Disse medlemmervisner til at Statnett SF for tiden holder på å bygge en 420 kV kraftledning mellom Balsfjord i Troms og Skaidi i Finnmark.

Disse medlemmer er av den formening at en løsning med kraft fra land forutsetter at det er sikret utbygging av tilstrekkelig ny kraft eller at det framføres tilstrekkelig nytt nett, slik at det ikke oppstår regionale ubalanser på utbyggingstidspunktet. Samtidig må naturmangfoldet og hensynet til tiltakskostnadene ivaretas.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at en kraft-fra-land-løsning vil ha svært høye tiltakskostnader, store tekniske utfordringer og gir risiko for utsettelse av prosjektet.

Disse medlemmervisner til at ifølge Statoil vil investeringskostnadene for en hel/del-elektrifisering av prosjektet ha en kostnadsramme fra 4 mrd. kroner til i overkant av 12 mrd. kroner. Disse

medlemmer viser til at feltet vil kunne ha behov for 170 MW, noe som tilsvarer strømforbruket til om lag 75 000 innbyggere.

Disse medlemmer er særlig skeptisk til å elektrifisere Johan Castberg-feltet ut ifra den internasjonale markedssituasjonen innenfor olje og gass, og mener dette vil medføre økte kostnader, redusere lønnsomheten fra Johan Castberg-feltet og i ytterste konsekvens skape stor usikkerhet rundt realisering av prosjektet.

Disse medlemmer mener at forutsigbarhet, langsiktighet og tilrettelegging for helhetlige løsninger er avgjørende for at regulering av petroleumsektoren skal gi god ressursforvaltning og størst mulig inntekter til fellesskapet. Myndighetenes rolle er å sette slike rammer for virksomheten. Innenfor disse rammene er det selskapene som utreder, planlegger og gjennomfører leting, utbygging og utvinning/drift, dette gjelder også for valg av energiløsning ved nye utbyggingsprosjekter.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til svarbrevet fra olje- og energiministeren, datert 16. november 2016, hvor det opplyses om at:

«Basert på de gjennomførte studiene og av hensyn til en forsvarlig prosjektgjennomføring framgår det av utkast til program for konsekvensutredningen at rettighetshaverne vurderer kraft fra land som uhen-siktsmessig på grunn av svært høye tiltakskostnader, store tekniske utfordringer og risiko for utsettelse av prosjektet.»

Disse medlemmer merker seg at dette innholdsmessig er samme forklaringen som er gitt i over 20 år på hvorfor krafttilførsel fra land er blitt valgt bort. Disse medlemmer undrer seg over at en næring som har gjort store teknologiske fremskritt på de fleste områder de siste 20 årene, ikke har klart å løse utfordringene med krafttilførsel fra land.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti viser videre til svarbrevet fra olje- og energiministeren hvor det opplyses om at rettighetshavernes løsning innebærer fysisk å tilrettelegge skipet for eventuell framtidig import av kraft.

Disse medlemmer viser til at det er gjort flere funn av olje og gass på Loppahøyden, og at det pågår letevirksomhet. Disse medlemmer mener at det er viktig at det jobbes videre med mulighetene for en områdeløsning med kraft fra land for Loppahøyden.

Disse medlemmer fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det i det videre arbeidet med petroleumssaktivitet på Loppahøyden stilles krav om en områdeløsning med kraft fra land, som sikrer mulighet for at Johan Castberg-feltet kan elektrifiseres senere.»

Komiteens medlemmer fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at partnerne i Johan Castberg-feltet har presentert et utbyggingsforslag som ikke ser ut til å være tilrettelagt for en kraft-fra-land-løsning, og at de vurderer kraft fra land som uhensiktsmessig. Disse medlemmer mener dette ikke er en beslutning som rettighetshaverne kan ta alene, all den tid beslutningen vil ha mye å si for Norges klimapolitikk og nivå på utslipp i lang tid. Man estimerer at Johan Castberg-feltet kan settes i drift i 2022 og ha en levetid på 30 år. Disse medlemmer mener regjeringen viser en passiv holdning til spørsmålet om utbyggingsløsning.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at plan for utbygging og drift (PUD) for Johan Castberg-feltet sikrer bruk av kraft-fra-land-løsning eller annen fornybar eller utslippsfri energiforsyning for kraft- og varmebehovet til driften av feltet.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener at kraftforsyning fra land er et viktig virkemiddel for å kutte norske punktutslipp av klimagasser. Disse medlemmer viser til at klimagassutslippene fra norsk sokkel har gått opp med 83,3 pst. siden 1990, og at alle norske utslipp kommer med i det norske klimagassregnskapet, uavhengig av om dette er i kvotepliktig eller ikke-kvotepliktig sektor.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at utslippene fra den planlagte gassturbin på Johan Castberg er estimert til 270 000 tonn CO₂ pr. år. Dette medlem minner om at Norge skal kutte sine klimagassutslipp betydelig i årene fremover, og mener det vil være krevende å få aksept for betydelige kutt i noen sektorer, samtidig som andre sektorer får mulighet til å øke sine utslipp betydelig. Dette medlem erkjenner imidlertid at det kan være krevende å få til en løsning med kraft fra land til oppstart av Johan Castberg slik som prosjektet ligger i dag, men understreker behovet for at det jobbes videre med løsninger for krafttilførsel fra land.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at ved utbygginger vil lisenshavere normalt planlegge for kraftforsyning kun til sin egen feltutbygging. Dette er i mange tilfeller ikke en samfunnsmessig fornuftig måte å bygge ut på. Disse medlemmer viser til at for utbygging av flere felt i samme område vil en områdeløsning der feltenes kraftbehov ses i en sammenheng, være å foretrekke.

Disse medlemmer viser til områdeløsningen som Stortinget besluttet i forbindelse med Johan Sverdrup-feltet, jf. Innst. 114 S (2014–2015). Disse medlemmer viser i den anledning til hvor problematisk det var å få ulike lisenshavere til frivillig å samarbeide om en slik løsning. Disse medlemmer mener derfor det er viktig at staten tar en aktiv rolle for å sikre en områdeløsning der dette er fornuftig.

Disse medlemmer vil peke på at det den senere tid er gjort betydelige funn av petroleumsressurser i nærheten av Johan Castberg, noe som taler for at det ville være fornuftig å se kraftforsyningen i området under ett ved en eventuell utbygging. Disse medlemmer mener regjeringen må ta en aktiv rolle for å få dette til.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en områdeløsning for feltene rundt Johan Castberg – med sikte på å stille krav om en områdeløsning for kraft for å hindre økte utslipp av klimagasser.»

Disse medlemmer viser videre til at det er flere hensyn som tilsier at Norge må redusere sin oljeavhengighet. Disse medlemmer viser til at klimaendringer og Paris-avtalen, hvor vi forplikter oss til å styre mot en maksimum 1,5 graders oppvarming, i seg selv burde være tilstrekkelige argumenter for en rask reduksjon av vår olje- og gassproduksjon. Disse medlemmer viser i tillegg til at det er grunn til å tro at etterspørselen etter olje vil avta i årene fremover, hvilket vil kunne ha en svært negativ effekt på fremtidige oljepriser. Disse medlemmer viser til at norsk oljeproduksjon er svært kostbar sammenlignet med mange andre land, slik at også utifra hensyn til egen økonomi bør Norge redusere sin oljeavhengighet. Disse medlemmer er derfor av den oppfatning at Norge gradvis og planmessig bør redusere petroleumsaktiviteten på sokkelen, og at ingen nye lete- og utvinningskonsesjoner bør tildeles etter 2017. Dersom det likevel gis konsesjon for utvinning på nye felt, bør kraftløsningen som velges være utslippsfri.

Disse medlemmer legger videre til grunn at løsninger som sikrer eventuelle fremtidige område-

løsninger, pålegges for å sikre utslippsfri produksjon dersom det gis tillatelse til utbygging og drift av Johan Castberg-feltet.

Ilandføring

Komiteen viser til forslaget om ilandføring av olje fra Johan Castberg-feltet til Finnmark.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til at et eget prosjekt, Barents Sea Oil Infrastructure (BSOI), er etablert for å vurdere etablering av en mulig framtidig felles oljeterminal på Veidnes i Finnmark. Fire operatører for felt/funn i Barentshavet, Eni (Goliat), Statoil (Castberg), Lundin (Alta/Gohta) og OMV (Wisting), deltar i prosjektet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er opptatt av at petroleumsvirksomhet til havs skal gi arbeidsplasser og næringsutvikling på land. Aktiviteten i Barentshavet må organiseres og drives slik at ringvirkningene bidrar til sysselsetting og næringsutvikling i Nord-Norge. Ilandføring av olje fra felt i Barentshavet til oljeterminal på Veidnes i Nordkapp vil være et viktig bidrag i så måte.

Et tredje flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, og Venstre, er av den formening at disse felt og funn samlet kan gi stort nok volum til at en oljeterminal kan bli lønnsom fordi den gjør at de totale transportkostnadene til markedet blir lavere.

Dette flertallet vil bemerke at det er stor forskjell i modenhet og tidsforløp mellom Johan Castberg-prosjektet og de andre funnene i området. Videre modning av funnene Alta/Gohta og Wisting er avgjørende for vurderingen av hvorvidt en terminal vil være lønnsom og dermed bør etableres. Dette tilsier at en beslutning om etablering av en slik terminal bør tas så sent som mulig når mer informasjon foreligger. Mer informasjon vil komme som følge av nye borer og annet arbeid som pågår med Alta/Gohta, Wisting og i andre leteområder. Da det tar kortere tid å bygge en terminal enn å bygge ut Castberg, mener dette flertallet at bygging av en terminal bør besluttes på et senere tidspunkt enn investeringsbeslutning for Johan Castberg når mer kunnskap om lønnsomheten for en terminal foreligger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, mener det er viktig at

operatørselskapene utreder en oljeterminal. Hvis ilandføring viser seg å være bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomt, mener flertallet det pågående terminalprosjektet vil bidra til at en terminal kan realiseres fra produksjonsstart på Castberg.

Flertallet viser for øvrig til lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven) § 1-2:

«§ 1-2. Ressursforvaltningen

Ressursforvaltningen forestås av Kongen i samsvare med bestemmelsene i denne lov og vedtak fattet av Stortinget.

Petroleumsressursene skal forvaltes i et langsiktig perspektiv slik at de kommer hele det norske samfunn til gode. Herunder skal ressursforvaltningen gi landet inntekter og bidra til å sikre velferd, sysselsetting og et bedre miljø og å styrke norsk næringsliv og industriell utvikling samtidig som det tas nødvendige hensyn til distriktpolitiske interesser og annen virksomhet.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at i utgangspunktet lå ilandføring av petroleum til Veidnes i Nordkapp inne i det originale konseptet. Ilandføring vil kunne skape betydelige lokale ringvirkninger. Partnernes reviderte konsept skiller ut ilandføring som et eget prosjekt som ikke vil utløses av Johan Castberg-utbyggingen. Disse medlemmer viser til at en utbygging uten ilandføring innebærer at landsdelen går glipp av de positive ringvirkningene som oljebransjen har brukt som brekkstang for å få tilgang til nye områder i Barentshavet. Dersom man vedtar å bygge ut Johan Castberg, bør man sørge for at Finnmark, som tar risiko ved utbyggingen, også får positive ringvirkninger, heller enn å bare utsette spørsmålet om ilandføring til senere slik stortingsflertallet tar til orde for å gjøre.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om ilandføring av olje fra Johan Castberg-feltet til Finnmark for å utløse lokale ringvirkninger.»

Svalbard-kabel

Komiteen viser til forslaget om å foreta en utredning av energiløsning for Svalbard. Komiteen viser i den forbindelse til behandlingen av Meld. St. 32 (2015–2016) Svalbard, jf. Innst. 88 S (2016–2017), hvor utenriks- og forsvarskomiteen ønsker en bred utredning av mulighetene for fremtidig energiforsyning på Svalbard, basert på bærekraftige og fornybare løsninger. I Innst. 88 S (2016–2017) bemerkes følgende:

«Komiteen mener at man også bør vurdere muligheten for å knytte Svalbard til kraftnettet på fastlandet med en sjøkabel. Det har vært presentert kombinasjonsløsninger der man kan forsyne Svalbard og elektrifisere oljeinstallasjoner i Barentshavet fra samme grid. Disse mulighetene bør utredes som en del av løsningen med å sikre øygruppen energi. Regjeringen bes om å komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2017 med forslag til bevilgning for en utredning om ny miljøvennlig energiløsning for Svalbard.»

Komiteens medlemmer fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at ABB har lagt fram et forslag om at en kraft-fra-land-løsning til Johan Castberg-feltet kan inngå som en del av en kraftkabel til Svalbard. Dette taler for at beslutningen om utbygging av Johan Castberg og energiforsyning til Svalbard bør ses i sammenheng.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en utredning av energiløsning for Svalbard, der en kraftkabel med kraft-fra-land-løsning for Johan Castberg-feltet inngår som en mulighet.»

Standardkontrakter

Komiteen viser til forslaget om å pålegge bruk av Norsk olje og gass og Norsk Industris fremforhandlede standardkontrakter i forbindelse med utbygging av Johan Castberg-feltet.

Komiteen viser til at det er et vilkår for tildeling av utvinningstillatelser på norsk sokkel at virksomheten under utvinningstillatelsen skal være regulert av den til enhver tid gjeldende norsk rett og bygge på norsk kontraktstradisjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, mener at næringens arbeid med standardiserte kontrakter er et godt eksempel på et tiltak som kan gi mindre byråkrati i næringen. Der de passer, kan de være kostnadsbesparende, og vil gi høyere verdiskaping.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til svarbrevet fra olje- og energiministeren, datert 16. november 2016, hvor det bemerkes følgende:

«Bruk av andre kontrakter enn standardkontrakter vil imidlertid ikke stride mot norsk rett eller kontraktstradisjon. I den grad noen aktører ønsker å utforske andre samarbeidsformer vertikalt i verdikjeden, gir systemet vårt åpning for det.»

Dette flertallet vil ikke pålegge bruk av Norsk olje og gass og Norsk Industris framforhandlede standardkontrakter når Johan Castberg-feltet bygges ut. Dette flertallet mener at det må være opp til aktørene selv å velge kontraktsform, så lenge det ikke strider mot norsk rett eller kontraktstradisjon.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at standardkontrakter og NORSOK-standarder har blitt utviklet for å ivareta sikkerhet og konkurransekraft på norsk sokkel. Bruk av omforente standarder som ivaretar tekniske krav til sikkerhet tilpasset norsk sokkel, har som siktemål å redusere kostnader og å styrke norsk sokkels konkurransekraft. Dette flertallet forventer at dette kontraktsregimet blir lagt til grunn ved utbyggingsprosjekter på norsk sokkel.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at standardkontraktene som er utviklet mellom Norsk olje og gass og Norsk Industri er produktivitetsfremmende (fjerner usikkerhet og etablerer standarder) og er kjent for norsk leverandørindustri. Det bør derfor komme pålegg overfor utbygger om å ta i bruk slike standardkontrakter ved utbyggingen.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen pålegge bruk av Norsk olje og gass og Norsk Industris framforhandlede standardkontrakter når Johan Castberg-feltet bygges ut.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at det i det videre arbeidet med petroleumsaktivitet på Loppahøyden stilles krav om en områdeløsning med kraft fra land, som sikrer mulighet for at Johan Castberg-feltet kan elektrifiseres senere.

Forslag fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for at plan for utbygging og drift (PUD) for Johan Castberg-feltet sikrer bruk av kraft-fra-land-løsning eller annen fornybar eller utslippsfri energiforsyning for kraft- og varmebehovet til driften av feltet.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen foreta en utredning av energiløsning for Svalbard, der en kraftkabel med kraft-fra-land-løsning for Johan Castberg-feltet inngår som en mulighet.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen stille krav om ilandføring av olje fra Johan Castberg-feltet til Finnmark for å utløse lokale ringvirkninger.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utrede en områdeløsning for feltene rundt Johan Castberg – med sikte på å stille krav om en områdeløsning for kraft for å hindre økte utslipp av klimagasser.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen pålegge bruk av Norsk olje og gass og Norsk Industris framforhandlede standardkontrakter når Johan Castberg-feltet bygges ut.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:124 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Heikki Eidsvoll Holmås og Kirsti Bergstø om krav om elektrifisering av Johan Castberg-feltet, ilandføring til Finnmark og utredning av strømkabel til Svalbard – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 23. februar 2017

Ola Elvestuen

leder

Øyvind Korsberg

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråd Tord Lien til energi- og miljøkomiteen, datert 16. november 2016****Vedrørende dokument 8:124 S (2015-2016)**

Det vises til brev 6. oktober 2016 hvor Energi- og miljøkomiteen ber om utredning mv. av representantforslag 124 S (2015-2016) om krav om elektrifisering av Johan Castberg-feltet, ilandføring til Finnmark og utredning av strømkabel til Svalbard.

Alt mitt arbeid er rettet inn mot å nå hovedmålet i petroleumpolitikken som er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. For å opprettholde et stabilt og høyt aktivitetsnivå og derigjennom skape store verdier for fellesskapet så viderefører regjeringen hovedlinjene i petroleumpolitikken, med stor oppmerksomhet på å:

1. legge til rette for at potensialet i eksisterende felt og infrastruktur utnyttes
2. legge til rette for at alle lønnsomme funn bygges ut
3. legge til rette for at det regelmessig gjøres nye store funn, og at påvisningen av nye ressurser fortsetter i modne områder
4. støtte opp under næringens arbeid med omstilling, kostnadskontroll og ta i bruk nye, mer effektive tekniske og kommersielle løsninger

Dette skal skje samtidig som hensyn til helse, miljø og sikkerhet ivaretas på en best mulig måte. Sektoren skal fortsatt stå overfor en virkemiddelbruk som gir næringen en sterk egeninteresse av å redusere sine utslipp av CO₂, og som har gitt gode resultater i form av lavere klimagassutslipp, jf. Prop. 114 S (2014-2015).

Forutsigbarhet, langsiktighet og tilrettelegging for helhetlige løsninger er avgjørende for at vår regulering av petroleumssektoren skal gi god ressursforvaltning og størst mulig inntekter til fellesskapet. Myndighetenes rolle er å sette slike rammer for virksomheten. Innenfor disse rammene er det selskapene som utreder, planlegger og gjennomfører leting, utbygging og utvinning/drift.

Myndighetene har i flere tiår brukt sterke virkemidler for å begrense fra petroleumssektoren. Myndighetene begrenser utslippene fra sektoren gjennom kvoter, avgifter og andre tiltak; herunder at kraft fra land skal vurderes ved alle nye utbygginger og større ombygginger på norsk sokkel. Innenfor disse rammene er det opp til selskapene å lete etter, bygge ut og utvinne de ressursene som er lønnsomme. Ulønnsomme ressurser vil bli liggende igjen i bakken. Myndighetenes rolle er ikke å ta forretningsmessige

beslutninger innen leting, utbygging og drift, men å sette rammer for virksomheten som er forsvarlige i et klimaperspektiv.

Petroleumssektoren er underlagt kvoteplikt i EUs kvotesystem. Utslppsreduksjonene vil finne sted i sektorer og land hvor kostnadene ved å redusere utslippene er lavest. Utslippseffekten gis av nivået på kvotetaket på europeisk nivå, uavhengig av hvor utslippene finner sted. Det betyr at reduserte utslipp et sted innenfor systemet motsvares av økte utslipp et annet sted. I et slikt system er derfor den eneste direkte måten å redusere utslippene på å redusere antallet kvoter.

Stortinget har sluttet seg til at Norge skal søke å inngå en avtale med EU om felles oppfyllelse av våre utslppsforpliktelser i Paris-avtalen etter 2020. Dette vil innebære at Norge i kvotepliktig sektor vil bidra til gjennomføring av utslppsreduksjoner på 43 pst. sammenliknet med 2005 innenfor EUs kvotesystem. Kvotepliktig sektor i Norge, herunder petroleumssektoren, vil oppfylle forpliktelsen sammen med bedrifter i EU-land.

Jeg er opptatt av å opprettholde aktivitetsnivået i og verdiskapingen fra petroleumsnæringen. Næringen er inne i en krevende periode og det er behov for at nye, lønnsomme prosjekter igangsettes slik at nye oppdrag kommer. Castberg-prosjektet vil bety nye muligheter for betydelig aktivitet, sysselsetting og verdiskaping i tiden som kommer.

Vedrørende forslag nr. 1 – Stortinget ber regjeringen sørge for at plan for utbygging og drift (PUD) for Johan Castberg-feltet sikrer bruk av kraft fra land-løsning eller annen fornybar energiforsyning for kraft- og varmebehovet til driften av feltet.

Energiløsningen til felt på norsk sokkel behandles som del av myndighetenes arbeid med en utbygging, og er et tema myndighetene er opptatt av allerede fra tidlig i planleggingsfasen. Den er et tema i den offentlige konsekvensutredningsprosessen, og inngår i myndighetsbehandlingen av utbyggingsplanen. For alle nye feltutbygginger og ved større ombygginger av eksisterende felt på norsk sokkel skal det legges fram en oversikt over energimengde og kostnader ved å benytte kraft fra land framfor å bruke gassturbiner. Gjennom utbyggingsprosessen følges det opp at kraft fra land blir valgt når det er hensiktsmessig.

En løsning med kraft fra land forutsetter at det er sikret utbygging av tilstrekkelig ny kraft eller at det framføres tilstrekkelig nytt nett slik at det ikke oppstår regionale ubalanser på utbyggingstidspunktet. Samtidig må naturmangfoldet og hensynet til tiltakskostnadene ivaretas. Myndighetenes politikk på dette området framgår blant annet i siste petroleumsmelding, jf. Meld. St. 28 (2010-2011) "*En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten*" og i klimaforliket, jf. Innst. 390 S (2011–2012).

Castberg-funnet i Barentshavet ligger 240 kilometer nord for Hammerfest, og er det største oljefunnet på norsk sokkel som ennå ikke er bygget ut. Rettighetshaverne planlegger investeringsbeslutning og innlevering av plan for utbygging og drift (PUD) høsten 2017. Planlagt produksjonsstart er i 2022. Funnet planlegges utbygd med et produksjonsskip.

Rettighetshaverne i Castberg sendte 13. september 2016 utkast til program for konsekvensutredning på en bred offentlig høring. I forkant av dette har rettighetshaverne, i samarbeid med flere ulike leverandører og konsulentselskaper, gjennomført omfattende analyser av ulike energiløsninger. Det er vurdert både å forsyne hele og deler av energibehovet med kraft fra land. Basert på de gjennomførte studiene og av hensyn til en forsvarlig prosjektgjennomføring framgår det av utkast til program for konsekvensutredningen at rettighetshaverne vurderer kraft fra land som u hensiktsmessig på grunn av svært høye tiltakskostnader, store tekniske utfordringer og risiko for utsettelse av prosjektet. Rettighetshaverne går inn for en løsning der gassturbiner dekker kraftbehovet til elektrisk drevet utstyr og gassinjeksjon, mens behovet for varme til prosessanlegget dekkes ved å gjenvinne varme fra gassturbineksosen. Samlet vil dette gi god energiutnyttelse med en virkningsgrad på 64 pst. Rettighetshavernes løsning innebærer også fysisk å tilrettelegge skipet for eventuell framtidig import av kraft.

Høringsfristen for utkastet til program for konsekvensutredningen gikk ut 31. oktober 2016. Når høringsuttalelsene er behandlet vil departementet fastsette programmet for konsekvensutredningen.

Jeg er opptatt av forutsigbarhet i petroleumspolitikken, og jeg vil følge opp spørsmålet om kraft fra land til Castberg i tråd med den etablerte politikken.

Vedrørende forslag nr. 2 - Stortinget ber regjeringen om å få foretatt en utredning av energiløsning for Svalbard, der en kraftkabel med kraft fra land-løsning for Johan Castberg-feltet inngår som en mulighet.

Energiløsningen for Svalbard er omtalt i Meld. St. 32 (2015-2016) *Svalbard*, som ble lagt fram i mai 2016. Regjeringen ønsker ikke å legge til rette for en vekst som raskt utløser store behov for investeringer

i infrastruktur, som vannforsyning, varme- og kraftproduksjon. Oppgraderingen av kullkraftverket i Longyearbyen er forventet å forlenge levetiden til kraftverket med 20-25 år fra oppgraderingen startet i 2013. Stortingets behandling av Svalbardmeldingen er berammet til 22. november 2016. Eventuelle spørsmål knyttet til energiforsyningen på Svalbard bør behandles i den forbindelse.

Jeg vil likevel understreke at en sjøkabel fra fastlandet til Svalbard vil ha svært høye kostnader. Det finnes ikke undersjøiske strømkabler med lengde tilsvarende avstanden fra Finnmark til Svalbard (om lag 930 km) og det er heller ikke dokumentert om det er teknisk mulig å legge strømkabler over slike avstander. Statnetts planlagte utenlandsforbindelse til Storbritannia vil for eksempel bli 720 km og verdens lengste kabel av sitt slag. ABB har anslått at kostnadene ved en sjøkabel mellom Finnmark og Svalbard er i størrelsesorden 3-5 mrd. kroner avhengig av løsningsvalg. Erfaringstall fra kraft fra land til Johan Sverdrup-feltet tilsier høyere kostnader.

Det er ikke noe strømmnett som knytter Longyearbyen til andre deler av Svalbard. En kabel fra fastlandet innebærer derfor kun en løsning for Longyearbyen og ikke en løsning for alle bosetningene på Svalbard. Longyearbyen forsynes i dag av kullkraftvarmeverket Longyearbyen Energiverk, som slipper ut om mellom 60 000 og 70 000 tonn CO₂ i året. En kabel fra fastlandet til Svalbard er dermed en svært dyr måte å redusere CO₂-utslipp på.

Dersom en strømkabel fra fastlandet til Svalbard i tillegg skal legges via Castberg-feltet, vil kostnadene og kompleksiteten øke vesentlig. Teknologien som evt. skulle kunne forsyne Longyearbyen med strøm via Castberg-feltet er umoden. Det er for eksempel ingen kommersiell teknologi som vil kunne sikre at forsyningen til Svalbard ikke faller vekk ved feil på Castberg og vice versa. På denne bakgrunn mener jeg at det ikke er hensiktsmessig å se energiløsningen for Castberg-feltet i sammenheng med energiløsning for Svalbard. Som redegjort for under forslag nr. 1 vil jeg følge opp spørsmålet om kraft fra land til Castberg i tråd med den etablerte politikken.

Vedrørende forslag nr. 3 - Stortinget ber regjeringen stille krav om ilandføring av olje fra Johan Castberg-feltet til Finnmark for å utløse lokale ringvirkninger.

Den valgte utbyggingsløsningen for Castberg innebærer at oljen transporteres med skip fra feltet direkte til markedet. Rettighetshavernes vurdering er at Castberg alene ikke kan løfte etablering av en oljeterminal på land i Finnmark. For å gjøre det trengs det større oljevolum gjennom samarbeid mellom flere felt. Et eget prosjekt, Barents Sea Oil Infrastructure (BSOI), er etablert for å vurdere etablering av en

mulig framtidig felles oljeterminal på Veidnes i Finnmark. Fire operatører for felt/funn i Barentshavet, Eni (Goliat), Statoil (Castberg), Lundin (Alta/Gohta) og OMV (Wisting), deltar i prosjektet. Samlet kan disse felt og funn gi stort nok volum til at en oljeterminal kan bli lønnsom fordi den gjør at de totale transportkostnadene til markedet blir lavere.

Det er stor forskjell i modenhet og tidsforløp mellom Castberg-prosjektet og de andre funnene i området. Videre modning av funnene Alta/Gohta og Wisting er avgjørende for vurderingen av hvorvidt en terminal vil være lønnsom og dermed bør etableres. Dette tilsier at en beslutning om etablering av en slik terminal bør tas så sent som mulig når mer informasjon foreligger. Da det tar kortere tid å bygge en terminal enn å bygge ut Castberg, kan en terminal besluttes på et senere tidspunkt enn investeringsbeslutning for Castberg og fortsatt kunne driftsettes samtidig med Castberg-feltets oppstart. Planlagt investeringsbeslutning for terminalen er 1. kvartal 2019, om lag ett år etter planlagt investeringsbeslutning på Castberg. Terminalen vil da kunne være klar til oppstart av Castberg i 2022.

Det er for tidlig å si noe eksakt om sysselsettingseffekten av en terminal. Da ilandføring til en terminal gjennom et oljerør var aktuelt for Castberg-prosjektet, ble effekten anslått til 110-120 lokale årsverk i driftsfasen. Terminalen som BSOI-prosjektet nå utreder baserer seg på et enklere og rimeligere konsept. Ved etablering av en slik terminal vil ringvirkningene trolig være noe mindre.

Jeg mener det er viktig at selskapene utreder en oljeterminal. Selskapene har lagt et utredningsløp og en timeplan som er hensiktsmessig. Viser ilandføring seg bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomt, vil det pågående terminalprosjektet bidra til at en terminal kan realiseres fra produksjonsstart på Castberg.

Vedrørende forslag nr. 4 - Stortinget ber regjeringen pålegge bruk av Norsk olje og gass og Norsk Industri sine framforhandlede standardkontrakter når Johan Castberg-feltet skal bygges ut.

Jeg er opptatt av å støtte opp under næringens arbeid med omstilling, kostnadskontroll og ta i bruk nye, mer effektive tekniske og kommersielle løsninger. Dette gjelder også arbeidet med å finne effektive måter for samarbeid mellom oljeselskapene og leverandørindustrien. Dette er en arena for konkurranse. Det er potensielt store verdier å hente ut ved å finne effektive samarbeidsformer.

Det er et vilkår for tildeling av utvinningstillatelser på norsk sokkel at virksomheten under utvinningstillatelsen skal være regulert av den til enhver tid gjeldende norsk rett og bygge på norsk kontrakts- tradisjon. For enkelte formål har partene fremfor-

handlet standardkontrakter. Der de passer, kan de være kostnadsbesparende, og blir brukt. Dette er bra.

Bruk av andre kontrakter enn standardkontrakter vil imidlertid ikke stride mot norsk rett eller kontraktstradisjon. I den grad noen aktører ønsker å utforske andre samarbeidsformer vertikalt i verdikjeden, gir systemet vårt åpning for det.

Jeg er positiv til bruk av standardkontrakter, og legger til grunn at rettighetshaverne velger den kontraktstype som understøtter arbeidet med å bygge ut feltet så kostnadseffektivt som mulig.

